22. Як называецца загадка, у якой толькі гаворыцца пра зашыфраванае слова і неабходна ўставіць або выкінуць указаную літару ці склад, каб прачытаць адгадку?
А) шарада. **Б)** лагагрыф. **В)** метаграма. **Г)** анаграма. **Д)** красворд.

23. У якіх словах на месцы пропуску патрэбна напісаць літару ***э***:
1) пад..шва; 2) ш..рань; 3) р..цэпт; 4) р..марка; 5) р..партаж.
А) ва ўсіх словах. **Б)** ва ўсіх словах, акрамя 1.
В) ва ўсіх словах, акрамя 3. **Г)** 1, 2, 3, 5. **Д)** 2, 3, 4.

24. Вызначце гады жыцця выдатнага беларускага асветніка і гуманіста Францыска Скарыны.
А) каля 1480 – 1533 гг. **Б)** каля 1550 – пасля 1595 гг.
В) 1470 – каля 1545. **Г)** 1490 – каля 1551 гг. **Д)** 1461 – 1506 гг.

25. Вызначце словы, у якіх выдзеленыя літары абазначаюць правільныя націскныя галосныя: *1) стар**ы**; 2) сп**і**на; 3) **а**ркуш; 4) дак**у**мент; 5) г**а**нак.*
А) усе словы. **Б)** усе словы, акрамя 4.
В) няма правільных варыянтаў. **Г)** 1, 3, 5. **Д)** 2, 4.

26. У якіх словах з прыведзеных замест кропак патрэбна ўставіць літару ***в***:
1) ас..альт; 2) біск..іт; 3) крас..орд; 4) ш..ейцар.
А) ва ўсіх словах. **Б)** ва ўсіх словах, акрамя 1. **В)** 1, 2, 3. **Г)** 2, 4. **Д)** 3, 4.

27. Вызначце правільна напісаную назву выключна рэдкай, каштоўнай рэчы.
А) рарытэт. **Б)** рэрытэт. **В)** рырытэт. **Г)** рырэтэт. **Д)** раратэт.

28. Якому слову ў сучаснай мове адпавядае старажытнае агульнаславянскае словазлучэнне *“сего лета”*?
А) сёння. **Б)** сёлета. **В)** сягоння. **Г)** леташні. **Д)** летам.

29. Як называецца паэтычны прыём, заснаваны на паўторы аднолькавых галосных гукаў у вершаваных радках?
А) асіміляцыя. **Б)** гукаперайманне. **В)** асананс.
Г) алегорыя. **Д)** алітэрацыя.

30. Вучань расказаў пра літаратурны тэрмін, які паходзіць ад грэчаскіх слоў *chronos* – час і *topos* – месца і абазначае ўзаемасувязь часавых і прасторавых характарыстык з’яў, паказаных у мастацкім творы. Пра які літаратурны тэрмін ішла гаворка?
А) хроніка. **Б)** храналогія. **В)** тэксталогія. **Г)** хранатоп. **Д)** кампазіцыя.

Конкурс арганізаваны і праводзіцца Грамадскім аб’яднаннем «Беларуская асацыяцыя «Конкурс» сумесна з Акадэміяй паслядыпломнай адукацыі пад эгідай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь.

220013, г. Мінск, вул. Дарашэвіча, 3, тэл. (017) 292 80 31, 292 34 01, 290 01 53
e-mail: info@bakonkurs.by http://www.bakonkurs.by/

ГА «БА «Конкурс». Заказ 10. Тыраж 36500 экз. г. Мінск. 2010 г.

Конкурс па беларускай мове «БУСЛІК-2010»

Чацвер, 18 лютага 2010 года

- працягласць работы над заданнем 1 гадзіна 15 хвілін;
- карыстацца падручнікамі, канспектамі, справачнай літаратурай забараняецца;
- кожны правільны адказ адзначаецца трыма, чатырма ці пяццю баламі; колькасць балаў, якія атрымлівае ўдзельнік, адказваючы на пытанне правільна, вызначаецца складанасцю пытання (10 лягчэйшых пытанняў – па 3 балы, 10 найбольш складаных – па 5 балаў, астатнія 10 – па 4 балы); складанасць пытання вызначаецца па колькасці ўдзельнікаў, якія правільна на яго адказалі;
- няправільны адказ адзначаецца чвэрцю балаў, прадугледжаных за дадзенае пытанне, і залічваецца са знакам «мінус», у той час, як не даўшы адказу, удзельнік захоўвае раней набраныя балы;
- на кожнае пытанне маецца толькі адзін правільны адказ;
- самастойная і сумленная работа над заданнем – галоўнае патрабаванне арганізатараў да ўдзельнікаў конкурсу;
- на старце ўдзельнік атрымлівае авансам 30 балаў;
- максімальная колькасць балаў, якую можа атрымаць удзельнік конкурсу, – 150;
- пасля заканчэння конкурсу лісток з заданнем застаецца ўдзельніку.

Заданне для вучняў 5-6 класаў

1. Якія літары неабходна ўставіць на месцы пропускаў у словах вершаваных радкоў М. Пазнякова:

Хоць на вуліцы мароз. Цёпла сэрцам і рукам –
Шум в..сёлы ля б..роз. Лепім мы сн..гавіка.

А) е, я, е. **Б)** я, я, е. **В)** я, я, я. **Г)** е, е, е. **Д)** я, е, е.

2. Пераблыталіся літары ў словах. Расстаўце літары ў правільным парадку і вызначце назвы мэблі:
1) а, е, р, а, с, д; 2) ф, а, ш, а; 3) р, ч, е, в, а, ц; 4) а, н, к, а, п, а.
А) няма такіх назваў. **Б)** усе словы. **В)** 1, 2. **Г)** 2, 4. **Д)** 3, 4.

3. Як перакладаецца на беларускую мову рускае слова ***скворец***?
А) верабей. **Б)** бусел. **В)** грак. **Г)** шпак. **Д)** жаваранак.

4. Падбярыце з прыведзеных слоў сінонім да назоўніка ***кемлівасць***:
1) хцівасць; 2) здагадлівасць; 3) карыслівасць;
4) абыякавасць; 5) бескарыслівасць.
А) 1. **Б)** 2. **В)** 3. **Г)** 4. **Д)** 5.

5. З дадзеных твораў выберыце толькі назвы народных казак:
1) “Нарач”; 2) “Залаты птах”; 3) “Нямоглы бацька”;
4) “Разумная дачка”; 5) “Лебядзіны скіт”; 6) “Як сінячок да сонца лятаў”.
А) усе назвы народных казак. **Б)** няма назваў народных казак.
В) 1, 3, 5. **Г)** 2, 4. **Д)** 4, 5.

6. Колькі санорных гукаў у словах сказа: *Прыгожы наш край у розныя поры года.*
А) няма санорных гукаў. **Б)** 6. **В)** 7. **Г)** 8. **Д)** 10.

7. У народзе здаўна гавораць: *“Яснае неба зімою – перад ...”*
А) адлігаю. **Б)** мокрым снегам. **В)** моцнымі халадамі.
Г) пацяпленнем. **Д)** дажджом.

8. Якія выдзеленыя словы ў прыведзеных словазлучэннях ужыты ў пераносным значэнні:
1) ***аддаць*** *кнігу; 2)* ***дзюбы*** *кранаў; 3)* ***рэзаць*** *алмазам;*
4) ***лёгкая*** *дарога; 5)* ***новы*** *гадзіннік.*
А) усе словы. **Б)** няма такіх слоў. **В)** 1, 3. **Г)** 2, 4. **Д)** 3, 5.

9. Разгадайце рэбусы і вызначце, пад якім нумарам знаходзіцца назва стравы.

1) **Ш Ш**

2)

3) **Ш Р**

4) 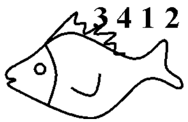

5) **К Ш**

А) 1. **Б)** 2. **В)** 3. **Г)** 4. **Д)** 5.

10. Колькі імён хлопчыкаў схавалася ў слове ***Яніна***?
А) 0. **Б)** 1. **В)** 2. **Г)** 3. **Д)** 4.

11. Дадзена першая частка прыказак: *1) Хто чужога не шкадуе, ...; 2) Кінеш перад сабою, ...; 3) У людзей пытай, ...; 4) Як гукнеш, ...*
Падбярыце з дадзеных правільную другую частку: *5) так і адзавецца; 6) ды свой розум май; 7) знойдзеш за сабою; 8) той свайго не мае.*
А) 1 – 5; 2 – 7; 3 – 6; 4 – 8. **Б)** 1 – 8; 2 – 5; 3 – 6; 4 – 7.
В) 1 – 8; 2 – 7; 3 – 6; 4 – 5. **Г)** 1 – 6; 2 – 8; 3 – 7; 4 – 5.
Д) 1 – 6; 2 – 5; 3 – 8; 4 – 7.

12. Хто з беларускіх паэтаў з’яўляецца аўтарам вершаваных радкоў:
Мова! Як сонца маё беларускае,
Ты свецішся словам кожным...
А) Пятрусь Броўка. **Б)** Уладзімір Караткевіч.
В) Яўгенія Янішчыц. **Г)** Анатоль Грачанікаў.
Д) Яўген Крупенька.

13. Вызначце род назоўнікаў *гарэза, задзіра, румза.*
А) род не вызначаецца. **Б)** жаночы род. **В)** мужчынскі род.
Г) ніякі род. **Д)** агульны род.

14. Колькі дзеясловаў ужыта ў вершы П. Сушко “Сярожкавы сябры”:
Па садочку заінелым,
Па сняжку пушыстым, белым
Паміж вішанькаў Сярожка
Пратаптаў сваю дарожку.
Важны ў хлопчыка занятак –
Падсыпаць штодня зярнятак
У птушыныя кармушкі.
Дружаць з ім за гэта птушкі.
А) няма дзеясловаў. **Б)** 2. **В)** 3. **Г)** 4. **Д)** 5.

15. У творы У. Дубоўкі “Хто дужэйшы?” ёсць радок: *Мароз навёў масты без ..., ... і без ... .* Выберыце з дадзеных прапушчаныя назоўнікі і пастаўце на патрэбныя месцы: *1) сякеры; 2) абцугоў; 3) рубанка; 4) цвікоў; 5) малатка.*
А) 1, 3, 4. **Б)** 2, 5, 3. **В)** 3, 4, 2. **Г)** 4, 1, 5. **Д)** 5, 4, 1.

16. Якія назоўнікі з дадзеных у форме роднага склону маюць канчатак ***-у***:
1) смак; 2) тавар; 3) страх; 4) палын; 5) цукар.
А) усе назоўнікі. **Б)** 1, 3, 4. **В)** 2, 5. **Г)** 2, 3, 5. **Д)** 3, 4.

17. Колькі назоўнікаў у форме назоўнага склону адзіночнага ліку, якія маюць у сваім складзе пяць літар, можна прачытаць у квадраце па гарызанталі і вертыкалі?

з	а	к	а	з
а	л	і	с	а
м	а	р	а	к
о	п	е	р	а
к	а	р	а	л

А) 5. **Б)** 6. **В)** 7. **Г)** 8. **Д)** 9.

18. Якія граматычныя формы мае прыметнік? Выберыце патрэбныя варыянты: *1) род; 2) склон; 3) скланенне; 4) лік; 5) час.*
А) усе варыянты. **Б)** усе варыянты, акрамя 5.
В) 1, 2, 4. **Г)** 2, 4. **Д)** 3, 5.

19. Якія з дадзеных назваў адносяцца да твораў фальклору:
1) павер’і; 2) загадкі; 3) легенды; 4) міфы; 5) казкі.
А) усе назвы. **Б)** усе назвы, акрамя 4. **В)** 1, 3. **Г)** 2, 5. **Д)** 3, 4, 5.

20. У выглядзе чаго існавалі старажытныя папірусныя кнігі?
А) у выглядзе сшыткаў. **Б)** у выглядзе брашур.
В) у выглядзе скруткаў. **Г)** у выглядзе малюнкаў.
Д) у выглядзе блакнотаў.

21. Які назоўнік з прыведзеных мае значэнне *‘лясны вартаўнік; работнік ляснной аховы’: 1) ляснічы; 2) лясун; 3) ляснік; 4) лясіна.*
А) няма такога назоўніка. **Б)** 1. **В)** 2. **Г)** 3. **Д)** 4.